

Nader onderzoek ecologie Zwarte Dijk te Teteringen

Velp, 30 september 2021
Gemeente Breda

Bijlage bij besluit
Z2021-000217-V01

Ven L

Colofon

Titel	: Nader onderzoek ecologie
Subtitel	: Zwarte Dijk te Teteringen
Projectnummer	: 21.213
Datum	: 30 september 2021
Veldonderzoek	:
Auteur(s)	:
Collegiale toets	: ,
Opdrachtgever	: Agel Adviseurs
Contactpersoon	:

Bezoekadres : Kerkstraat 20
 Postcode : 6883 HT Velp
 Telefoon : 026-2001900

info@ekoza.nl
 www.ekoza.nl

Ekoza B.V. is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Wettelijk kader.....	5
2.1 Soorten	5
3. Gebiedsbeschrijving	8
3.1 Gebiedsbeschrijving.....	8
3.2 Voorgenomen ingreep	9
4. Onderzoeksmethode	10
4.1 Huismussen.....	10
4.2 Bunzing	10
4.3 Vleermuizen	11
4.4 Uitwerking en rapportage.....	13
5. Resultaten	14
5.1 Huismussen.....	14
5.2 Vleermuizen	14
6. Conclusies.....	16
6.1 Huismussen.....	16
6.2 Vleermuizen	16
Bronnen	17
Literatuur	17
Websites	17

1. Inleiding

Op het terrein van Zwarte Dijk 1 te Teteringen wordt een bijgebouw uitgebreid tot (mantelzorg)woning. Ten behoeve van deze uitbreiding wordt de zuidelijke muur gesloopt en worden er vijf bomen en enkele struiken gekapt. Uit de quickscan flora en fauna, uitgevoerd door Ekoza (projectnummer 21.178), kwam naar voren dat er nader ecologisch onderzoek uitgevoerd moest worden.

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met beschermde soorten. Om te bepalen of beschermde soorten aanwezig zijn en gebruik maken van het bijgebouw en de bosschage tegen dit bijgebouw aan is onderzoek noodzakelijk. Het gaat hierbij om gebouwbewonende vleermuizen, huismussen en bunzing.

Indien gebouwbewonende vleermuizen, gierzwaluwen, huismussen en bunzing voorkomen beoordeelt Ekoza B.V. de effecten van de werkzaamheden op deze soorten. Als er negatieve effecten te verwachten zijn, volgt een afweging of een ontheffing van de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijke kader uiteengezet, waaraan getoetst dient te worden. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingrepen. Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van de onderzoeksmethodes die gebruikt zijn. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek besproken en getoetst aan de Wet natuurbescherming. Ten slotte zijn in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen beschreven.

2. Wettelijk kader

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. Het bevoegd gezag komt bij de provincies te liggen. De Rijksoverheid blijft verantwoordelijk voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij, etc.

De Wet natuurbescherming is gericht op de bescherming van:

- Natura 2000-gebieden
- Soorten
- Houtopstanden

Dit onderzoek heeft enkel betrekking op soorten, in dit geval gebouwbewonende vleermuizen, bunzings en huismussen. In dit hoofdstuk is daarom ook alleen de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming uitgelicht.

2.1 Soorten

Onder de Wet natuurbescherming geldt een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren.

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- soorten van de Vogelrichtlijn
- soorten van de Habitatrichtlijn
- andere soorten

Vogelrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Ingevolge artikel 3.1 is het verboden om:

1. Opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. Opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. Eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. Opzettelijk vogels te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Habitatrichtlijn vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.5 (Bern bijl. II, Bonn bijl. I) verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Opzettelijk dieren te verstoren;
3. Opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

5. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.6 (Bern bijl. I en II, Bonn bijl. I) verboden om dieren of planten te verkopen, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden, tenzij het gaat om aantoonbaar gefokte of gekweekte dieren of planten.

Andere soorten

Onder het beschermingsregime andere soorten vallen soorten waarvoor er geen Europese verplichting tot bescherming is. Dit zijn soorten die vanuit nationaal belang extra bescherming behoeven.

De beschermde status van soorten kan per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. In dit geval gaat het om de provincie Noord-Brabant.

Ingevolge de Wet natuurbescherming artikel 3.10 is het verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Zorgplicht

Artikel 1.11 Wet natuurbescherming voorziet in een algemene verplichting voor eenieder om voldoende zorg te dragen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Het betreft bovendien niet alleen dieren en planten van soorten waarvoor de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn specifieke beschermingsmaatregelen eisen, maar alle in het wild levende dieren en planten.

De zorgplicht is als een open norm geformuleerd in het eerste lid van artikel 1.11. In het tweede lid wordt de zorgplicht iets geconcretiseerd door te bepalen dat de zorgplicht in elk geval inhoudt dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de bescherming van dieren en planten van soorten waarvoor geen specifiek beschermingsregime geldt op grond van hoofdstuk 3, heeft de zorgplicht zelfstandig betekenis. Op grond van de zorgplichtbepaling moeten schadelijke handelingen in beginsel achterwege worden gelaten dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

Jaarrond beschermde nesten

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

Categorieën:

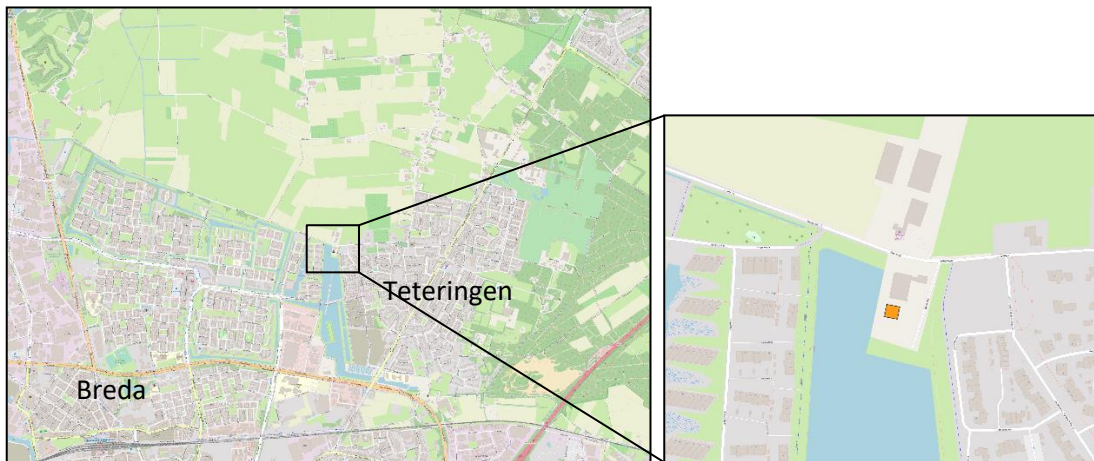
1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied ligt in het dorp Teteringen, provincie Noord-Brabant.

Het projectgebied ligt aan een waterpartij (zuidwest) en bestaat uit een bijgebouw en de vijftal bomen en enkele struiken die ernaast staan. Het bijgebouw is enkel laags zonder spouw. Het bevat een pannendak en aan de gevels hangt houten gevelbeplating. Onder de bomen ligt tevens een opslag van hout en stenen. In Figuur 1 is de globale ligging van het projectgebied weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging van het projectgebied. Het projectgebied is in het oranje aangegeven.

Teteringen ligt tussen Breda (zuidwest) en Oosterhout (noordoost) in. Ten noordoosten ligt natuureservaat De Vuchtpolder dat richting het oosten geleidelijk overgaat in Landgoed Oosterheide. Het plangebied ligt aan de westelijke grens van Teteringen, tegen het buitengebied aan. De gebouwen in de omgeving bestaan voornamelijk uit nieuwbouwwijken met eengezinswoningen waarvan de woningen ten westen een plat dak bevatten en de woningen ten oosten een pannendak.

Figuur 2 geeft een impressie van het projectgebied.

Figuur 2. Impressie van het projectgebied.

3.2 Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om een bijgebouw aan de Zwarte Dijk 1 te Teteringen uit te breiden tot een woning. De zuidelijke muur van het gebouw zal worden gesloopt en aan die kant wordt de uitbreiding aangebouwd. Om de uitbouw mogelijk te maken worden vijf bomen en enkele struiken gekapt. Er vinden geen werkzaamheden plaats aan het dak/de dakconstructie.

4. Onderzoeksmethode

Iedere dier- en plantengroep heeft zijn eigen methode van inventarisatie om een zo goed mogelijk beeld te verkrijgen van de betekenis van het projectgebied voor de betreffende soorten of groepen. Nesten van huismussen en zijn jaarrond beschermd (categorie 2). Gebouwbewonende vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten die onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Bijlage I en III van het Verdrag van Bern vallen. Bunzing is een beschermde soort die onder het beschermingsregime van 'Andere soorten' valt.

4.1 Huismussen

De huismus zoekt nestgelegenheid in holtes van gebouwen, meestal onder de dakpannen. Daar broedt de huismus in kleine tot middelgrote kolonies vanaf half april tot en met augustus, waarbinnen 2 tot 3 legfels zijn. Huismussen komen niet verder dan enkele honderden meters vanaf de broedplaats en ook jonge dieren in het stedelijk gebied blijven binnen 2 kilometer van de nestplaats waar ze opgegroeid zijn.

Naast geschikte broedplaatsen dient voldoende voedsel aanwezig te zijn in de vorm van zaden, bessen, bloemknoppen en broodkruimels. De jongen worden gevoerd met insecten. Bij het zoeken naar voedsel is de aanwezigheid van schuil- en vluchtmogelijkheden van groot belang. Bij voorkeur bestaat de dekking uit stekelige struiken en groenblijvende begroeiing tegen gevels.

Inventarisatie

Het onderzoek naar huismussen is conform het kennisdocument van BIJ12 uitgevoerd. Huismussen zijn koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden, die daarin zeer honkvast zijn en afhankelijk zijn van bebouwing en het biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en in beperkte mate beschikbaar.

Voor het uitsluiten van huismusnesten in het bijgebouw zijn de pannen gelicht en gekeken of er tekenen van huismusnesten aanwezig zijn onder de dakpannen. Het is niet goed te bepalen of een mogelijk nest onder de dakpannen nog actief gebruikt wordt. Bij het aantreffen van een nest is daarom vervolgonderzoek nodig om te bepalen of het nest in gebruik is. Zodra een mogelijk nest actief gebruikt wordt dient een ontheffing aangevraagd te worden voor de Wet op de natuurbescherming.

Het lichten van de pannen heeft plaatsgevonden op 22 september 2021 van '10:00-11:00 uur. Het was een zonnige dag met een zwakke wind en een temperatuur van 14°C.

4.2 Bunzing

Het leefgebied van de bunzing moet verschillende functies vervullen. In het territorium zijn een aantal verblijfplaatsen aanwezig, die zich in bijv. konijnenholen, houtstapels, schuurtjes, stobalen en stapels stenen of puin bevinden. Via lijnvormige landschapselementen

verplaatsen de kleine marters zich tussen rust- en voortplantingsplaatsen en jachtgebieden. De lijnvormige landschapselementen kunnen bestaan uit bosranden, groene oevers, houtwallen, struweel en hoge graslandvegetatie. Kleine marters jagen in en bij overhoekjes, bosjes en hagen. Binnen de groep kleine marters valt de bunzing, hermelijn en wezel. Bij dit project is alleen onderzoek naar bunzing gedaan.

De bunzing heeft de voorkeur voor kleinschalige landschappen met water en voldoende schuilmogelijkheden. Ook komt deze marter wel eens voor in bebouwde omgeving als er veel groen aanwezig is. In de wintermaanden worden bunzingen ook wel eens in schuurtjes, kelders of hooizolders gevonden. De grootte van het functioneel leefgebied is afhankelijk van het seizoen, het voedselaanbod en de leeftijd en het geslacht van het dier. De bunzing jaagt op kleine zoogdieren en amfibieën, maar ze kunnen ook bessen eten. Het voortplantingsseizoen loopt van april tot en met september.

Inventarisatie

Het onderzoek naar bunzingen is uitgevoerd volgens de Handreiking Kleine marters in relatie tot soortbescherming opgesteld door de Zoogdierverseniging (Bouwens, 2017). Voor het onderzoek is er gebruik gemaakt van wildcamera's. Soms wordt een wezel of hermelijn ook wel eens waargenomen met behulp van dit apparaat. De wildcamera die werd gebruikt, is de Bushnell TrophyCam HD Agressor 2017 Low-glow.

Bunzingen zijn het gehele jaar door waar te nemen. Van maart tot en met augustus zijn bunzingen het meest actief. In deze periode wordt het onderzoek gedurende 6 weken uitgevoerd. Buiten deze periode wordt het onderzoek gedurende 12 weken uitgevoerd. Tijdens het onderzoek zijn twee wildcamera's geplaatst op locaties binnen het projectgebied waar bunzingen worden verwacht (in dit geval de houtstapel). Voor wildcamera's is lokstof, in de vorm van sardientjes, gebruikt om de bunzingen voor de camera te lokken. Het onderzoek heeft plaatsgevonden van 17 juni 2021 tot 29 juli 2021 (6 weken).

4.3 Vleermuizen

Vleermuizen kunnen over het algemeen worden ingedeeld in gebouwbewonende en boombewonende soorten, hoewel dit gedurende het jaar kan veranderen. Soorten die worden aangemerkt als gebouwbewoners zijn onder andere laatvlieger, meervleermuis en gewone dwergvleermuis. Deze soorten verblijven meestal in de spouwmuur van gebouwen. Soorten die worden aangemerkt als boombewoners zijn rosse vleermuis en watervleermuis. Deze soorten verblijven meestal in verlaten spechtenholten of in holten die zijn ontstaan door rotting na het afbreken van een tak.

In de winter maken vleermuizen van meerdere objecten gebruik die als verblijfplaatsen kunnen dienen, deze plekken moeten koel en vorstvrij zijn. Watervleermuis, meervleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis en baardvleermuis overwinteren in mergelgroeven, forten, bunkers en ijskelders. Gewone dwergvleermuizen en laatvliegers zijn meestal te vinden in droge plekken in gebouwen. Rosse vleermuizen gebruiken holle bomen als winterslaapplaats.

De vrouwtjes vormen aan het begin van de zomer kraamkolonies in daarvoor geschikte verblijfplaatsen. Hier brengen ze hun jongen groot. Laatvliegers, meervleermuizen en gewone dwergvleermuizen leven hierbij meestal in groepen (kolonies) in de spouwmuren van gebouwen. Een soort als gewone grootoorvleermuis heeft een voorkeur voor grote open ruimtes zoals een kerkzolder. De kolonies van watervleermuis en rosse vleermuis zijn tijdens de kraamtijd vaak te vinden in verlaten spechtenholten of in hopen die door rotting bij een afgebroken tak ontstaan zijn.

Inventarisatie

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd op basis van het vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (waarbij Ekoza B.V. is aangesloten). Onderzoek uitgevoerd volgens het protocol geeft de meeste zekerheid op voldoende onderbouwing van een eventuele ontheffingsaanvraag. Het bevoegd gezag toetst hierop.

In dit protocol staat beschreven dat 75% van het projectgebied overzien moet kunnen worden bij avond/nachtbezoeken in de kraam/zomerperiode. Omdat de dieren bij het uitvliegen meteen wegvliegen is deze richtlijn opgesteld zodat het uitvliegen zo nauwkeurig mogelijk in kaart gebracht wordt. Tijdens de ochtend blijven vleermuizen een tijdje zwermen voor hun verblijfplaats voordat ze naar binnen gaan. Omdat het zwermen meer tijd in beslag neemt dan het uitvliegen in de avond, kan een waarnemer in de nacht een groter gebied overzien door rond te lopen of te fietsen. In dit geval was het onderzoeksgebied tijdens de avondbezoeken en het ochtendbezoek gelijk.

Volgens het vleermuisprotocol zijn in de kraamperiode 2 veldbezoeken noodzakelijk. Afhankelijk van de soort moeten dit óf twee avondbezoeken zijn óf een avond- en een ochtendbezoek. Om een goed overzicht te krijgen van de kraam- en zomerverblijfplaatsen zijn twee avondbezoeken en één ochtendbezoek voor het projectgebied uitgevoerd. De veldbezoeken zijn uitgevoerd door één persoon bij goed vleermuisweer: weinig wind, geen regen en een temperatuur van boven de 10 graden Celsius.

In de paarperiode wordt er niet gezocht naar uitvliegende vleermuizen. In plaats daarvan wordt er, wanneer het al donker is, vanaf een uur na zonsondergang gezocht naar roepende vleermuizen die de hele nacht door roepen om vrouwtjes te lokken. Gewone dwergvleermuizen vliegen hierbij rondjes bij de verblijfplaats, terwijl ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis vaak vanuit hun verblijfplaats roepen. Een roepende vleermuis betekent een paarverblijfplaats in het gebouw waar de vleermuis de hele tijd voor vliegt of vanuit roept. In deze periode wordt er ook gezocht naar massawinterverblijven van gewone dwergvleermuis. Gewone dwergvleermuizen zwermen gedurende de nachtelijke uren nabij hun massawinterverblijfplaats. Het projectgebied is niet geschikt als massawinterverblijfplaats, omdat het een laag gebouw betreft. De veldbezoeken zijn uitgevoerd door één persoon bij goed vleermuisweer: weinig wind, geen regen en een temperatuur van boven de 15 graden Celsius.

Het veldwerk is te voet uitgevoerd waarbij het gehele projectgebied binnen 1 minuut voor 100% bekeken kon worden. Voor de inventarisatie van de vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector met time-expansion (Pettersson D240x).

Het onderzoek naar verblijfplaatsen is uitgevoerd door middel van 5 veldbezoeken. De onderzoeken in mei tot en met juli zijn gericht op het vinden van kraam- en zomerverblijfplaatsen. De onderzoeken die in augustus en september zijn uitgevoerd zijn gericht op het opsporen van paarverblijfplaatsen. Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd door één persoon omdat het projectgebied goed te overzien is.

In Tabel 1 zijn de weersomstandigheden ten tijde van het veldonderzoek weergegeven.

Tabel 1. Bezoekdata en weersomstandigheden vleermuisrondes.

Bezoek	Datum	Tijd	Zonsondergang/ zonsopkomst	Weersomstandigheden
1	17-6-2021	21:57 – 0:05	22:01	Sluierbewolking, wind 2 Bft, 22°C
2	12-7-2021	21:52 – 0:00	21:55	Licht bewolkt, wind 2 Bft, 20°C
3	13-7-2021	3:30 – 5:40	5:35	Bewolkt, wind 1 Bft, 17°C
4	24-8-2021	21:40 – 0:05	20:44	Half bewolkt, wind 2 Bft, 18°C
5	15-09-2021	21:55 – 0:05	19:53	Half bewolkt, wind 2 Bft, 16°C

4.4 Uitwerking en rapportage

Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn.

5. Resultaten

5.1 Huismussen

In het projectgebied zijn geen nesten van huismussen vastgesteld tijdens het lichten van de dakpannen (zie Figuur 3 voor een impressie). In de omgeving zijn tijdens de nader onderzoeken geen huismussen gehoord. Afgezien van wat organisch materiaal van de bomen, een wespenkorfje en wat spinnenwebben is er onder de dakpannen geen dierlijk materiaal aangetroffen.

Figuur 3. Lichten van de pannen.

Effectenbeoordeling

Er zijn geen nesten aangetroffen bij het lichten van de dakpannen. Het is uitgesloten dat huismusnesten een negatief effect ondervinden door de werkzaamheden.

5.2 Bunzing

Het onderzoek naar bunzing heeft plaatsgevonden met behulp van wildcamera's. Er zijn geen sporen van bunzingen waargenomen.

Effectenbeoordeling

Er zijn geen verblijfplaatsen van bunzingen vastgesteld binnen het projectgebied. Hierdoor zijn er geen negatieve effecten voor de bunzing.

5.3 Vleermuizen

Kraamperiode

In de kraamperiode zijn geen zomer- of kraamverblijfplaatsen vastgesteld. Wel zijn er een aantal foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Zowel tussen de bomen ten zuidoosten van het bijgebouw en tussen de boerderij en het oppervlaktewater in foerageerde regelmatig gewone dwergvleermuizen op zowel de avondronden als de ochtendronde. Ook boven het oppervlaktewater zelf foerageerde een aantal gewone dwergvleermuizen tijdens alle ronden. Op deze locaties zijn veel insecten aanwezig en daardoor zeer geschikt als foerageergebied. Deze vleermuizen verblijven tijdens deze kraamperiode zeer waarschijnlijk in de boerderijen in de buurt van de locatie of in de aangrenzende woonwijk.

Hier moet je nog iets schrijven over waarom het geen essentieel foerageergebied is of wat de waarnemingen betekenen voor de schuur. Zeker omdat je zo te lezen best een aantal waarnemingen van foeragerende vleermuizen hebt. (Zie ook sjabloon)

[Paarperiode](#)

De mannetjes van de gewone dwergvleermuizen brengen hun sociale (paar)roep meestal vliegend ten gehore en niet vanuit hun verblijfplaats. Zij blijven meestal binnen een straal van 200 meter van de verblijfplaats. Tijdens de paarperiode zijn geen paarverblijfplaatsen vastgesteld. Wel zijn er enkele foeragerende/passerende exemplaren van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis waargenomen. Net als bij de kraamperiode foerageerden er op beide avonden gewone dwergvleermuizen tussen de bomen ten zuidoosten van het bijgebouw, tussen de boerderij en het oppervlaktewater in en boven het oppervlaktewater. Ten zuiden van het perceel waar de projectlocatie op aanwezig is, is een vleermuiskelder gebouwd (zie www.waterakkersbreda.nl/Waterakkers/Content/qr_f1). Beide avonden zijn paarroepen vanuit het zuiden van het projectgebied gelegen vleermuiskelder gehoord en ook ten oosten van de boerderij.

De eerste avond is alleen een passerende laatvlieger boven de boerderij waargenomen. De tweede avond zijn een passerende rosse vleermuis (boven het oppervlaktewater) en een ruige dwergvleermuis (aan de Zwarte Dijk) waargenomen.

[Effectenbeoordeling](#)

Er zijn geen kraam-, zomer- of paarverblijven vastgesteld binnen het projectgebied.

De gevonden paarverblijven die in de boerderij en ten zuiden van het perceel aanwezig zijn, liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden waardoor er geen negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis worden verwacht.

6. Conclusies

De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Niet alleen de instandhouding van verblijfplaatsen is van belang, maar ook de instandhouding van het leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

6.1 Huismussen

Er zijn geen huismusnesten vastgesteld binnen het projectgebied waardoor een negatief effect van de werkzaamheden op huismussen is uitgesloten. Verblijfplaatsen van huismussen in de bebouwing rondom het projectgebied ondervinden geen negatief effect van de werkzaamheden, omdat deze buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden zijn. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor huismussen niet nodig.

6.2 Bunzing

Er zijn geen bunzingen waargenomen binnen het projectgebied, waardoor een negatief effect van de werkzaamheden op bunzings is uitgesloten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor bunzing niet nodig.

6.3 Vleermuizen

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld binnen het projectgebied, waardoor een negatief effect op vleermuizen is uitgesloten. Verblijfplaatsen van vleermuizen in bebouwing rondom het projectgebied ondervinden geen negatief effect van de werkzaamheden, omdat deze buiten de invloedssfeer zijn van de voorgenomen werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor vleermuizen niet nodig.

Bronnen

Literatuur

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Kanters & J.C. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12: 1-432.
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12.
- Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12.
- Limpens, H., Mosterd, K. & Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV, Utrecht.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021) Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl

Websites

- https://www.waterakkersbreda.nl/Waterakkers/Content/qr_f1
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0038668/>
- www.google.nl/maps
- www.ndff.nl
- www.openstreetmap.org
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.zoogdiervereniging.nl